

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvennyolcadik évfolyam.

15. szám.

Debrecen, 1928 április 14.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Lelkészválasztás.

A legközelebb összeülő zsinat tárgyai közt semmi sincs fontosabb, mint a lelkészválasztási törvény revíziója. Ebben bizonyára egyetért a magyar református közvélemény, hiszen nagyon szomorú tapasztalatok vannak a lelkészválasztás mostani módja mellett sűrűn előforduló visszaélésekről és még több a tekintetben, hogy visszaélések nélkül sem vezet jóra az esetek nagyrésztében a mostani szabadság, mert az egyházközösségek, még olykor a legnagyobbak sem képesek megtalálni minden esetben a nekik megfelelő lelkipásztort és ennek folytán a gyülekezet egy egész életen át van megfosztva alkalmas vezető birhatásától.

Ebben tehát egyetértünk, azonban, azt hiszem, egyébben aztán nincs is egyetértés. Egészen bizonyos, hogy akármilyen törvényjavaslattal jön elő az illetékes bizottság, az kemény bírálatban és kárhóztatásban fog részesülni. Valaki tréfásan, de nem alap nélkül, azt mondta, hogy csak kétféle lelkészválasztási törvényjavaslatot lehet csinálni: vagy olyat, amely a közvélemény egyrészénél kedvező fogadtatásra, másrészénél ellenben annál kegyetlenebb visszautasításra talál; vagy olyat, amelyikkel senki sem lesz megelégedve. Olyat ellenben, amely mindenkinek tetszik, vagy akárcsak mindenkítől tűrhetőnek találtassék, aligha lehet készíteni.

Azért talán van még egy másik pont is, amelyben egyetértünk. Ez ugyanis az, hogy a lelkipásztor alkalmazását nem meghatározott időre, vagy a gyülekezet tetszéséig akarjuk, hanem elvileg életfogytig. Az ellenkező nem volna ugyan példanélküli. A nálunk, Magyarországon fennállt papmarasztásra lehet azt mondani, hogy elavult rendszer; ám a svájci egyházakban is látunk olyan szabályt, mely szerint a lelkészt vagy meghatározott időre választják, vagy legalább bizonyos számú évek elteltével köteles a lelkész magát új választásnak alávetni, ami nem más, mint a magyar papmarasztás. Sőt az angolnyelvű egyházi rendtartásokban is látunk nem szabályul, de lehetőségképpen meghatározott időre szóló papválasztást. Bizonyos, hogy az ilyen tisztújítási rendszer lehe-

tőséget ad arra, hogy a gyülekezet a neki meg nem felelő paptól megszabadulhasson, és sok torzsalkodásnak, de egyszersmind sok bajnak és az egyházi élet aláhanyatlásának a maga módján útját állja. Hanem az mégis nagyon keserű orvosság, azt hiszem, nálunk senkinek sem kell.

Eszerint abban is egyet kell értenünk, hogy a lelkészválasztásnál mutatkozó visszaélések megszüntetésében és minden lelkésznek az őt legjobban megillető helyhez jutásában, valamint minden gyülekezetnek a hozzá leginkább méltó lelkész birhatóságában kitűzött célra egyrészt a választási jog megfelelő szabályozásával, másrészt a felsőség megfelelő befolyásával kell törekednünk. A választási jog megfelelő szabályozása körébe tartoznék, a többek közt a lelkészi állásoknak és a választható lelkészeknek bizonyos osztályokba sorozása is, amit már próbáltunk egy ízben. A felsőség befolyásának a biztosítása körében pedig érvényesülhet a jelölési rendszer, amit egy alakjában már szintén megkóstoltunk. De persze egyik és másik korlátot messzebre is lehet vinni, és például emlékezhetünk rá, hogy a Maklár Károly igen értékes és igen alaposan átgondolt munkálata az osztályba sorozást odáig vinné, hogy csak meghatározott fizetést biztosítani tudó egyházközösségnek adna választási jogot; ezzel kapcsolatban aztán a felsőség befolyását odáig terjesztené, hogy a lelkészválasztásban lenne közvetlen befolyása egyházmegyének és egyházkerületnek.

A magunk részéről idáig semmiképpen sem mennék el. Azt, hogy a gyülekezeti előjárókat, tehát azok közt a lelkipásztort, a gyülekezetakaratóval kell beállítani, mindenesetre szeretnők alapulvül megtartani. Természetesen ez nem jelenti azt a széles és mondhatni korlát nélküli szabadságot a választásban, amely a magyar református egyházban a múlt század második felében lábra kapott. A felsőség erőteljes befolyását lehet és a mi mostani viszonyaink közt, a sok visszaélés kiküszöbölhetése érdekében kell is emellé állítani. Az egyházi felsőségnek ilyen befolyása a református egyházakban általában ismeretes, nálunk Magyarországon, ahol régen a traktus rendelte a papot, különösen. Hogy aztán a választó gyüleke-

zet, meg a felsőség közt a jog miként oszlik meg, az már tulajdonképpen csak a célszerűség kérdése. Lehet többre, vagy kevesebbre a hatáskört szabni, s aztán a viszonyok változtatásával tágitani vagy szűkíteni. A jó lelkészválasztási törvény szerintem az volna, amelyik meg tudná oldani ezt a kérdést úgy hogy adandó alkalommal csak egyetlen paragrafusnak kidobásával ellehessen érní a választásban a nagyobb szabadságot, vagy ha a helyzet úgy kívánja, a még nagyobb megszorítást.

Azt hiszem, ebben a kérdésben Kálvin János egészen jó útmutatást ad. Azt írja, hogy helyes a Cyprianus tanítása, mely szerint Isten tetszése szerint van, hogy a gyülekezet maga válassza a papot, de helyesli a laodicaei zsinat rendelkezését, mely szerint ezt a feladatot nem kell e tömegre bízni, tehát igen bölcsen jártak el úgy hogy először a papok szemelték ki a nekik tetsző embert, azután megbeszélték ezt az előkelőbbekkel és ha szükség volt, változtatták is a jelöltjüket, mikor aztán így megegyeztek, akkor a választást kihirdették a népnek, hogy az is hagyja jóvá, de viszont úgy is járhattak el, hogy először megkérdezték a népet, kit akar, s azután a papok és előkelők megnézték, hogy jó lesz-e az, akit a nép kíván, és odalehet-e adni a népnek azt, akit óhajt.

Valahogy ebben a keretben kellene mozogni. A gyülekezetnek annál nagyobb befolyást lehetne adni, mennél inkább egyetértés van a jelölt személyét illetően a kebelében, s viszont a felsőségnek annál nagyobb befolyást adni, mennél kevésbé képes a gyülekezet a maga jelöltjét egyértelemmel megtalálni. A pályázati intézményt ellenben, amelyet az állami bürokráciából hoztak át, minden részében ki kellene küszöbölni. Andrassy Kálmánnak, aki ebben a lapban írta, hogy nem illő a lelkipásztorhoz az, hogy maga ajánlkozzék: úgy szép, ha másoknak jut az eszébe, valóban nagyon nagy igazsága van.

A zsinatelőkészítő bizottság lelkészválasztási albizottsága ezen a héten tárgyalta az e tárgyban készült törvényjavaslat-tervezetet. Ebben a percben még nem tudhatjuk, hogy a tervezet nyilvánosságra hozható lesz-e, vagy sem. Annálfogva azonban, hogy a tervezet készítője lapunk egyik szerkesztője, bizonyosra vesszük, hogy a tervezetet, mihelyt arra illetékes tényezők engedelmet adnak, lapunknak módjában lesz olvasóinkkal egész terjedelmében megismertetni.

A betegek lelkigondozásáról.

(Folytatás.)

Református betegek kórházi gondozását illetőleg csak a legutóbbi időkben történt egy pár helyen szép kezdeményezés, de a munkamódokat illetőleg itt sem rendelkezünk a kellő egységgel. Amit legtöbb egyház tesz e téren, alig megy túl az ünnepi úrvacsoraosztásokon, a beteg óhajtott úrvacsora máskori kiszolgáltatásán, legfeljebb a betegeknek lelkész, seglelkész általi időnkénti meglátogatásán. Olyan esetet is tudok, hogy nem is a lelkész, hanem egyik-másik buzgó nőegyleti tag

látogatja csupán a betegeket, a maga jólelkének indítására s felelősségére. — Van azonban olyan város is, hol a kórházi betegekkel senki sem törődik közvetlen hozzátartozóikon kívül.

A legkevesebb, amit itt tehetünk, az a lelkész, vagy ilyen jellegű egyén hetenkénti látogatása s az úrvacsorának kívánt időben s ünnepekben való kiszolgáltatása. De ez igazán a legkevesebb. Az, hogy minden beteghez szólunk egy pár szót, csupán a testvéri jóindulat kifejezése. Egy-két perc, vagy öt-tíz perc alatt még nem tudunk odáig eljutni, hogy a beteg szembe álljon az ő nagy kérdéseivel s azokban gyarapodjon is, melyek a hitre tartoznak. Hosszú tárgyalásokra nem tud időt szakítani magának a parókus lelkész másirányú lelkigondozói, adminisztrációs munkája s az ígéhirdetés miatt. Így nem marad más, mint a szobájukból kimozdulni tudó betegek számára egy alkalmas helyen (melyet a kórházigazgatóság a legnagyobb jóindulattal bocsát rendelkezésre) ígét hirdetni a betegeknek, nyujtani mindenkinek együttesen azt, amit külön-külön a beszélgetés végén úgyis nyujtanánk: az újjáteremtő, kegyelmes, szerető isteni akaratról való bizonyosítást s a résztvevő lélek meghatott, de bizalomteljes imáját. Az ezen résztvenni nem tudó betegünkhöz személyesen visszük el az üdv evangéliumát.

Ha ennyit megtett a lelkész, csak akkor fogja meglátni, hogy még mi hiányzik. Nem ismeri eléggé az Ige körül csoportosult híveit, tehát arra kell törekednie, hogy személyesen is megismerje őket, tudja családi körülményeiket; legyen nyilván előtte, hogy a beteg mitől fél, mit remél, mit szeretne; az így megismert léleknek miként mutassa meg az Atyához vezető „utat“. Ha megismerte, úgy tudni fogja azon teendőket, melyekre a keresztyéni szeretet indítja az embert. Ott áll előtte a beteg a maga apró szükségével, bajaival, melyek megszüntetésén nem teheti, hogy ne munkálkodjék. Megfelelő olvasmányt kell adnia a beteg kezébe, sőt gondoskodnia kell a beteg önmagára irányzott tulzó figyelme elvonásáról is. Tehát építő s szórakoztató olvasmányt kell neki adnia; az egy szobában levő református betegeket egymáshoz közel kell hoznia, sőt más szobában levőt egymás figyelmébe ajánlani; aki le tud menni az ige hallgatására, arra bírnia, hogy mondja el ágyhoz szegezett társának az ő élményeit, olvasson annak bibliából, énekeskönyvből, más műből, esetleg ujságból is, aki nem tud; egyszóval eleven összekötő kapocsnak kellene lennie.

Felmerül az a kérdés is, hogy vajjon minden beteget látogasson-e a lelkész, vagy csak az ő híveit. Én úgy vélem, hogy ránk elsősorban a miénk vannak bizva, azonban könnyen bevonhatjuk a beszélgetésbe, gondozásba a mi betegek szomszédjait, rokonait, ismerőseit is, köszöntéseinkbe pedig mindenkit. Egyházi lapjainkat én csak a reformátusok kezébe adom, de a kath. pap mindenki számára nyujtja a magáét. Lehet, hogy neki van igaza, de e propagandára egyelőre nekünk nem telik, vagy éppen felekezeti sérelem lenne belőle, ha mi is azt csinálnók, amit ők.

A beteggondozás a lelkésznek hivatalbóli kötelessége, de nem csupán az ő kötelessége. Joga van erre mindenkinek, tehát senkit e munkától el nem tilthatunk. Nem állhat meg e munka végzése a diakonusok, vagy diakonisszáknál sem. — Vannak református hívek, kik azt gondolják, hogy ha a lelkész nem tudja végezni a szegény- és beteggondozást s beállít a gyülekezet egy diakonisszát, akkor a kérdés végérvényesen el van intézve. Aki megfizeti ez új munkaerő költségeiből reá eső részt, még távolról sem mentesítette magát az egyetemes emberszeretet, keresztyén testvériség szent kötelezettsége alól. A lelkész, diakonus, diakonissza jó, ha a lelki szükségleteket meg tudják elégíteni, de nagyobb helyen égető szükség van a gyülekezet hitben erős, bizonyágtévő tagjainak személyes beteggondozó munkájára is, hiszen ahol külön kórházi lelkész nincs s a betegek száma a százat is meghaladja, fizikai ideje sincs a lelkésznek minden egyes betegével külön foglalkozni. Ha pedig az apró segítségeket, szükségletek kielégítésének dolgát nézzük, akkor azt kell látnunk, hogy nemcsak maga az egyház, de egyesületei sem képesek az egyes hívek mindenkori újabb áldozatai nélkül eleget tenni. Hol veszi az egyház azokat a kórházi kemény vánkásokat, puhító párnákat, huzatokat, kórházinál puhább ingeket, jó húsleveseket, a betegségben hűsítő italokat, narancsokat, sülteteket, levélpapirosokat, írószereket, a hazamenéshez szükséges pengőket stb. a szegények számára? Ki viseli a szükségessé lett múltábnak, az utókúra apróbb eszközeinek költségét?! Ki jár utána a felgyógyult betegek újabb elhelyezkedésének, jobb sorsának? Csak a hívek, a testvérek egyeteme végezheti el e feladatokat. De nem akkor, ha kivetik rá, ha pusztán hall az esetről, hanem akkor, ha maga is elmegy, szemébe néz annak a sok bajnak, gondnak, elhagyatottságnak, szükségnek s a személyes átélés, részvéten keresztül könyörületességre indul. Az emberek sokkal jobb szívűek lennének, ha látnák az élet, a betegség annyi megindító nyomorúságát. A beteggondozásnak az egészségesekkel szembeni feladata épen az, hogy megismertesse velük az élet másik, szenvedésteljes oldalát szemtől-szembe, hogy olyan indulatokat, érzéseket ébresztszen fel bennük, amelyek nélkül keresztyén életük hiányos lenne s nem tudnák megérteni az áldozat nagy törvényét, sőt kellőleg a Krisztus egyedüli engedtető áldozatát sem. Hány élet sinylük természetlenül és belső elégedetlenségben, mert nincs kiért, miért áldozni; mert nem érzi meg soha: „Jobb adni, mint venni“; mert nem tapasztalta meg soha a jótett felsőbbiségét, a könyörületesség krisztusi lelkének melegségét, boldogságát.

Dr. I. E.

(Folytatjuk.)

Amerika régi és új evangelistái.

Irta: Dr. Papp Géza.

Amerika régi evangelistái a XIX-ik században éltek. Munkálkodásuk nyomán hatalmas vallási újjáébredés támadt. Legkiválóbb képviselőik: E. I.

Knapp, Ch. G. Finney, A. B. Earle és D. L. Mosdy.

Hogy a régi evangelisták működésének a jelentőségét megérthessük, vessünk egy pillantást annak a kornak a vallási, erkölcsi, gazdasági és társadalmi viszonyaira, melyben éltek.

Az Egyesült Államoknak a XIX-ik század elején még csak 6 millió lakosa volt. A hitetlenség nagyon el volt terjedve; az egyházak minden erőfeszítésük mellett sem tudtak megfelelni a kor követelményeinek. A nagy városokban különösen meg volt az erkölcselenség melegágya is: a nyomor.

A Missionary Societynek New-York és környékére vonatkozó jelentése szerint New-York külvárosa akkor még csupa kis házból állott. Átlag minden házban 4—12, minden szobában 2—3 család lakott együtt, fehérek és feketék vegyesen. New-York 110,000 főnyi lakosából 15,000 segélyből élt és a városban 1489 engedéllyel bíró italárúsító volt. A hirhedt hetedik kerületben, ezen a nyomortanyán, körülbelül 250 italmérést lehetett megszámlálni. Ezen kívül vagy 20 táncterem és mulatóhely volt még, melyeknek a bejárata felett messziről szembetűnő nagy betűkkel ki volt írva: „Út a pokolba“, vagy más ehhez hasonló otrombaság. A városnak ezen a részén a vasárnap a népnek jóformán csak a henyeség és a részegség napja volt. A hitetlenség, tudatlanság, nyomor és bűn szörnyű birodalma terjeszkedett itt. A nép elszegényedésének pedig a legfőbb oka az iszákosság volt. Volt egy olyan iskola, mely tele volt tíz éven alóli olyan gyermekekkel, akik valamennyien iszákos szülőktől származtak.

Hasonló viszonyok uralkodtak más nagy városokban is. Philadelphiában pl. egy centért öt éves gyermeknek is adtak el italt. Bostonban meg 3000 embert börtönöztek be azért, mert az adósságukat nem tudták megfizetni, pedig a legtöbbször kevesebb volt az adóssága 20 dollárnál. Ezért az eladósodott nép, hogy a börtöntől szabaduljon, nyugat felé vándorolt azokba az államokba, amelyekben ki tudták vinni, hogy az adósságuk meg nem fizetéséért nem zárták be őket. Így keletkeztek messze nyugaton új telepek, ahová a lelkészek is követték a planeereket.

Majd jött a nagy ipari revolutio, mely a vidékről a nagy városokba, az otthonból a gyárakba sodorta a népet. Aztán az aranykeresők indultak nehéz újtjokra szerencsét próbálni. Nyomukban kolera, malária, sárgaláz és szörnyű pusztulás. A papok ide is követték a népet. Még akkor azokon a vidékeken nem voltak polgári törvények. A lelkészek a tíz parancsolatot prédikálták és így nevelték a népet törvénytiszteletre s konszolidálták a rendkívül súlyos viszonyokat.

A század második felében pedig a polgárháború, az új ipari revolutio, a munkásmozgalmak és szervezkedések következtek egymásután, mint az amerikai nemzet történetének legfontosabb mozzanatai.

Ilyen viszonyok közt voltak Amerikában az evangelisták, a vallásos élet ébresztői és fenntartói a XIX-ik század folyamán.

E. I. Knapp, a régi nagy evangelisták pionerje volt körülbelül az első, legalább az Egyesült Államok északi részében, aki egész idejét az evangelista munkának szentelte.

Szülei episcopalisok voltak. Komoly, vallásos nevelésben részesült. Mikor anyját 17 éves korában elvesztette, erős vallásos érzés fogta el, de egy év múlva ezután könnyelmű kezdett lenni, úgy, hogy már a vallását sem vette komolyan. Egy este — ígéretéhez képest — táncmulatságba akart menni. Útközben egy baptista templomból kihallatszó imádság szava úgy megkapta lelkét, hogy a táncterem helyett a templomba ment. A templomba behallatszott a táncmuzsika, melynek hallatára sirva fakadt és imádságában felfogadta, hogy Istenhez tér. Csakhamar baptista lett és vallásos összejöveteleket tartott. Majd a hamiltoni egyetemre ment tanulni és papi oklevelet nyert. 1825-ben Springfield, N. Y.-ban, 5 év múlva pedig Watertown, N. Y.-ban lett lelkész, de itt 1833-ban, amikor már valóságos evangelista szellemben kezdett dolgozni, a kálvinisták szenvedélyesen ellene fordultak, mert elvileg nem helyeselték ezeket az evangelista összejöveteleket. Elhagyta ezért lelkészi állomását s ide-oda vándorolt. Sok testi és lelki szenvedésen ment keresztül. „Nyomorúságomban az Úrhoz fordultam...“ — írja naplójában. — „Egy alkalommal egész nap böjtöltem és imádkoztam. Akkor megjelent nekem az Isten. Nem látható formában, de ráismertem, hogy Ő az és szólt hozzám... Ettől kezdve az Úr volt az én vezetőm, akiben sohasem csalatkoztam“.

Járt városról-városra és összejöveteleket tartott. Ahol megjelent, ott az emberek abbanhagyták rendes foglalkozásukat és naponta háromszor is tartottak istentiszteletet. Egy helyen egy hitetlen orvos panaszkodott miatta: „Nem mehetek ki a csürbe, mert a szénában mindig imádkozik valaki; nem mehetek az erdőre, mert ott is minden bokorban imádkoznak; az asszonyok halálra gyötörnek a vakbuzgóságukkal!“ Aztán az orvos eladta a birtokát potom áron és Canadába költözött.

Mikor Knapp 1841-ben Bostonba érkezett, a színházak ürességtől kongtak, a templomok pedig zsúfolásig megteltek. Ugyanabban az évben Lawel, Massachusettsben, mikor Knapp odament, egy nagy gyapotgyár kénytelen volt bezúntatni az üzemet, mert mindenki az üdvösség dolgaival foglalkozott és mikor onnan eltávozott, örvendező és síró tömegek énekétől visszhangzott a város. 1860-ban ismét megjelent Bostonban.

Bármerre ment, a nép nagyon lelkesedett érte. Sokan panaszkodtak, hogy az összejövetelek mindig túlságosan izgalmasak és sokszor megrázó hatásúak. Knapp azt felelte a panaszkodóknak: „Miért ne lelkesedhetnének és miért ne izgathatnák magukat az emberek a vallásukért, mikor sokkal kisebb jelentőségű dolgok is szokták izgatni őket, így pl. az üzlet, a szerencsejáték, a politika stb. Az Apostolok cselekedeteiről írt könyv is az izgalmaknak a története, melyeknek hatása alatt a világ átalakult.“ Knapp egymaga több, mint 100,000 embert térített meg.

E. I. Knappel csaknem egy időben működött egy másik nagy evangelista, Ch. G. Finney, aki new englandi puritán családból 1792-ben Connecticutban született. Gondos nevelésben részesült; tanult latint, görögöt, hébert és jogot. Midőn a jogi könyvekben hivatkozást talált a bibliára, elfogta a vágy a biblia megismerése után. Egyszer valaki azt mondta neki, hogy érte is imádkozni fog a templomban. Erre ő azt felelte: „Felesleges, úgy sincsen annak semmi fogamatja! Jóval ezután, 1821 őszén egy vasárnap sokat foglalkozott gondolatban a Krisztussal. Másnap és harmadnap imádkozott, sőt a bibliát is olvasságta az irodában. De csak titokban, mert szégyelte a dolgot és attól félt, hogy meglátják. Az ajtónál hallgatózott, hogy nem jön-e valaki és csak suttogó hangon mert imádkozni. Amikor meg a bibliaolvasáshoz fogott, egy jogi könyvet kinyitva letett az asztalra, hogy ha valaki az irodába bejön, ő hirtelen felvehesse a jogi könyvet. Egyszer meg egy éjjel nem tudott aludni és folyton azon töprengett, hogy ha meghalna, elkárhozna. Másnap reggel az utcán „Jézus megjelent néki“ és ő az iroda helyett a közeli erdő felé vette útját. Jó mélyen bement az erdőbe, hogy senki se lássa és ott a nagy hatalmas ledöntött fák közt elterülő tisztáson leborult, hogy imádkozzék. De sehogy sem tudott imádkozni, mert attól félt, hogy figyelni valaki. Majd elmúlt ez a félelme is; nem bánta már, ha az egész világ látja is. Imádkozott. Dél volt, mikor kijött az erdőből. Úgy érezte, hogy az egész belső világa megváltozott. Ebédelni akart, de nem volt étvágya. Aztán hegedüléshez fogott, de az sem ment. Újra és újra, folyton csak imádkozott. Este látomása volt. „Krisztus megjelent neki és úgy érezte, hogy vette a Szent Lélek keresztségét“. Másnap és soha többé nem ment az irodába, hanem az utcán az emberekkel az üdvösség dolgairól beszélgetett.

Csakhamar híre ment, hogy „Finney megtért“. Akkor este, bár nem volt hirdető istentisztelet, sokan összegyülekeztek a templomban. Finneyt várták, aki csakugyan el is jött és imádkozott, meg beszédet tartott a hallgatóságának. Ettől kezdve minden nap tartottak ilyen vallásos összejöveteleket. (Folytatjuk.)

Külföld

A római katholicizmus irodalmi és tudományos előretörése a magyarországiakhoz egészen hasonló jelenségeket termel Franciaországban is. Erről egy régi francia református lelkészpublicista, Lafon Lajos nemrég a következő éles, de találó jellemzést adta: „Azzal most már felhagyott a katolikus propaganda, hogy az auvergne-i és bretagne-i parasztság között olyasmiket terjesszen, hogy pl. a protestánsoknak kecskelábuk van. Sőt a háború óta már a hazafiságukat sem merik többé kétségbevonni. Elmúltak azok az idők, amikor még azzal lehetett őket vádolni, hogy ők a hazájukban tulajdonképpen Angliának az ügynökei, amely vád

nak az alapjául nyilvánosságra hoztak egy, szerény bibliaterjesztők által írt, közönséges postai levelezőlapot s az illetőket kémkedési szervekkel denun-
ciálták. Már maga az „Action française is“ (szélsőséges royalista-fajvédő napilap. Szerk.), amióta jobban van értesülve a valóságról, megkímél ben-
nünket az ő régebbi híres osztályozásától, amely szerint a „Franciaország ellen szövetkezett négy rend“ a következő volna: „a zsidók, a szabad-
kőművesek, a betelepedett idegenek és a protes-
tánsok.“ Eléggé veszedelmesek voltak ezek a lár-
más vádaskodások és amelyeknek a céljak az volt,
hogy fölkeltsek ellenünk a tömegeknek az ellen-
szenvét, amelyek annál lobogóbb hittel fogadták
be azokat, minél kevésbé voltak valószínűek.
De talán még veszedelmesebb e tekintetben az a
munka, amely egészen tudományos külszin alatt
arra irányul, hogy a művelt osztályok számára
torzítsa el a történelmet, és a protestáns hitfogal-
makat. Rövid időközönként látunk megjelenni
vallási, politikai, szociális filozófákkal teletömött
olyan könyveket, amelyeknek tulajdonképeni célja
semmi egyéb, mint az, hogy a protestantizmusnak
veszett hírét költsék. Ezek a súlyos, tömör és
bonyodalmas tartalmú kötetek a maguk tudakos
stílusával, fölényes és önhitt hangjával ugyancsak
tudnak imponálni az olvasónak. Csak példaképen
említjük meg a Maritain, a Journet abbé és a
Massis könyveit. Valamennyien fönséges hangzású,
ellentmondást nem tűrő abszolút állításokkal dol-
goznak s a protestantizmus elleni kritikáikat,
amelyek gyakran nem egyebek közönséges rágal-
máknál, filozófiai, teológiai, történelmi elmélke-
dések sűrű szövetébe burkolják bele, ahol azok
úgy meglapulnak, akár a kígyó a fűben. A könyv-
olvasó franciáknak pedig rendszerint nincs elegendő
ismeretük a protestantizmus történelme és hittana
köréből ahhoz, hogy észrevehessék, ami hamis
és hazug van ezekben a kritikákban. Vannak már
most közöttük olyanok, akik igen élénken érzik
mai napság annak a sürgős szükségét, hogy a rend
és a tekintély, az értelmi, erkölcsi és politikai
fegyelem helyreálljon, mert korunk mind gondol-
kodás, mind hit, mind erkölcsök, mind nemzeti
élet tekintetében a bomlás korszaka; vannak még
protestánsok is olyanok, akik a reformációt illető
minden kérdésben csaknem ugyanolyan tudatlanok,
mint a római katolikusok — s mindezek aztán,
elolvassván ez ügyes és ravasz polémikával dolgozó
könyveket, teljes meggyőződéssel hiszik és vallják,
hogy a protestantizmus a multban is, a jelenben
is valóságos veszedelme a francia civilizációnak.
Meghódítani az intelligens elemet, kiváltképen egy
minél nagyobb protestáns intelligenciát, felkölteni
az ellenszenvet a reformáció s rokonszenvét a
római katholicizmus iránt — ez a célja ennek a
hadjáratnak s minekünk ezt tisztán kell látnunk.
Csaknem szóról-szóra alkalmazható ez a magyar
irodalmi és tudományos élet némely legújabb
jelenségeire is. Mindössze annyi a különbség, hogy
minálunk ez a „történelmi átértékelés“ egyelőre
még nem vaskos „opus doctumokban“ folyik (bár
már ezek is bevannak jelentve s előbb vagy utóbb

meg fognak érkező), hanem időszakai kiadványok-
ban és népszerű művekben. Milyen szépen, mily
emelkedett tárgyilagossággal tanítja meg például a
Napkelet nemrég megjelent lexicona minden hit-
felekezeti olvasóit, hogy Luther „jó író és képzett
szónok“ volt; meg, hogy Pál apostol úrvacsorának
nevezi az „Oltári szentséget“! Legyünk egészen
nyugodtak, lesz ez még szebben is!
ri.

Irodalom

**Emlékkönyv Cegléd reformációjának 400-ik
évfordulójára.** Összeállította Sárkány József reál-
gimnáziumi tanár. A ceglédi református egyház
kiadása 1928. 8° 138 lap. Számos képpel. A ceglé-
di ágostai és helvét hitvallású evangéliumi egyhá-
zak a mult év őszén ünnepelték a város reformál-
tatásának négyszázados évfordulóját s jubilálták a
40 év óta Cegléden sáfárkodó kiváló református
lelkipásztort és egyházkerületi főjegyzőt, Takács
Józsefet, valamint az 50 évig Cegléden működött
derék református igazgatótanítót, Nagy Sándort.
Ebből a többszörös ünnepi alkalomból készült ez
a szép és gazdag tartalmú kiadvány, mely felöleli
az ünnepségen elhangzott beszédet dr. Hegedűs
Loránttól, dr. Raffay Sándortól, dr. Ravasz László-
tól, Muraközy Gyulától, dr. Sebestyén Jenőtől,
dr. Victor Jánostól, Karácsony Sándortól stb. stb.)
s nagyszámú egyéb közleményeivel sokoldalú be-
pillantást enged e nagy történelmi multú s biztató
jelenü hatalmas gyülekezet életébe, mely 16.513-as
lélekszámával a kilencedik, az összlakossághoz
mért 44.4%-os arányszámával a tizenhatodik a
magyar református nagygyülekezetek sorában. Igen
értékes a kiadvány szerkesztőjének, Sárkány József-
nek bevezető történelmi áttekintése is, ahol azon-
ban nemcsak egyszerűen állítva, hanem elfogad-
hatóan igazolva is szeretnők látni azt, Radán
Balázs reformátor Cegléden már 1527-ben evangé-
liumi gyülekezetet szervezett(?!)
ri.

Hoffmann Ferenc: Az Úr útjai csodálatosak.
Átdolgozta Bárány Ferenc. A Keresztyén Család
kiadása. Tahitótfalu 1928. A Sylvester-nyomda-
vállalat annyi sikerültnél sikerültebb kiadványa után
erre az egyre kénytelenek vagyunk megmondani,
hogy nem sikerült. A rationalista-moralista kegyes-
ség rég letűnt virágkorából származó Hoffmann-féle
ifjúsági elbeszélések iskolapédái annak, hogyan
kell az ifjúságnak — különösen a mainak —
„beadni“ a vallásosságot úgy, hogy jó időre elmen-
jen a kedve tőle. Ezek az elbeszélések, köztük ez
a most kiadott is, lélektani valószínűség helyett
hamis romantikát, ügyes meseszöveget helyett hát-
borzongató rémségeket adnak s egészséges, üde
táplálék helyett vizenyős szentimentalizmussal töl-
tögetik a gyermeklelket. A magyar „átdolgozás“
pedig semmit sem segített az eredeti hibáin,
pedig legalább a rabló cigányok vajdájának adhatott
volna ügyesebb nevet a „Barna Erik“-nel! Az ilyesmi
a lehető legrosszabb fajta „ponyvairodalom“, pedig
a Sylvesternek a jó iránt is nagyszerű érzeke van,
mint már többször megmutatta!
ri.

Halottaink

**Özv. Báro Podmaniczky Gézáne,
gróf. Degenfeld Berta.**

Előző számunkban már megemlékeztünk arról a gyászról, melyet özv. báro Podmaniczky Gézáne halála okozott. A nemeslelkű úrnőről ezt a kegyeletes megemlékezést vettük:

„Kibeszélhetetlen nagy gyász és veszteség érte a mi kis egyházunkat, sőt közegyházunkat is már csak néhai özv. báro Podmaniczky Gézáne, született gróf Degenfeld Berta Ó Exelenciájának halálával. Nem érzem méltónak magamat arra, hogy a megboldogult nemes léleknek egész életét illőképpen méltatni tudjam; kit a gondviselés nemcsak nagy vagyonnal s 85 évre terjedő hosszú élettel, hanem ritkaságszámba menő keresztyéni hittel, nagyon érző szívvel, világos értelemmel s a jó cselekedetek gyakorlásában soha meg nem szűnő aldozatkészséggel ajándékozott meg; de kegyeletes kötelességet vélek teljesíteni, hogy habár röviden is, megemlékezem e nemes léleknek elhunytáról.

A megsegítetteknek ezrei, szegények, árvák, betegek, intézmények s egyházak tesznek és tehetnek tanúbizonyosságot az ő nemes szívből fakadó jó tetteiről, segítő szeretetéről bátran merem állítani, hogy egyháztörténelmünk kimagasló nagy női alakjainak nem kisebb buzgóságú méltó utódja vala ő!

Elköltözött az élők sorából csendesen, alig pár napi gyengélkedés után, de egyszerű, nemes alakja, hű emlékezete megmarad és élni fog az igaz szívekben! Temetése március 29-én volt Kis-Kartalon, a kiterjedt gyászoló főúri rokonság s nagyszámú tisztelők seregétől körülvéve, másnap pedig a Krakó-pusztán, Nógrád vármegyében levő ősi Podmaniczky-sírboltban heieztük el boldogemlékü férje mellé örök nyugalomra! Egyházmegyénk szeretett gondnoka, gróf Degenfeld Pál ömeltósága, a megboldogultban szeretett nagynénjét vesztette el.

Legyen áldott a hűnek és igaznak emlékezete.
Lórántháza. 1928 április 3.

Hajdu Miklós,
református lelkész.

Csomasz Zsóka, Csomasz Dezső mezőtúri lelkipásztor és neje Baranyay Erzsébet 12 éves leánykája április hó 2-án, éjjel 12 órakor meghalt. A kis halottat 4-én, délután 3 órakor, a belvárosi templomban tartott gyászszertartás után temették el. Az Úr adjon a gyászborult szülőknek két derék gyermekük boldogságában vigasztalást.

Szalay Ilona, néhai Tóth Sámuel volt serkei lelkész, a régi gömői egyházmegye főjegyzőjének és tanácsbírájának özvegye. 22 évi boldog házasság, 38 évi özvegység után 87-ik évében visszatadta lelkét t-remtőjének. Áldott legyen emlékezete!

Különfélék

Dr. Hepp Viktor az amsterdami egyetem dogmatika tanára április 22-én Debrecenben fog időzni, ezzel kapcsolatban a Templomegyesület felkérésére 22-én d. u. 6 órakor a Kossuth-uccai templomban vallásosünnepély keretében előadást tart a kálvinizmus világhivatásáról. A tudós professzorral Debrecenbe érkezik dr. Sebestyén Jenő theologiai tanár, a „Kálvinista Szemle“ szerkesztője is.

A homokkerti imaházban húsvét elsőnapján dr. Baltazar Dezső püspök hirdette az Ígét. Szeretettel és igen nagy lelkesedéssel fogadta a nagy számú hívő sereg dr. Baltazar Dezső püspököt, ki dr. Erdős Károly lelkész-képző-intézeti igazgató kíséretében jelent meg. A hívek nevében Törös Károly református tanító mondott üdvözlőszavakat, Tóth Erzsike pedig szép virágcsokrot nyújtott át a püspöknek. Istentisztelet végével a hívek lelkesedve kérték dr. Baltazar Dezső püspököt építendő templomuk támogatására. Kézpénzben mintegy 6000 pengő áll a templom építés céljára, ezenkívül megajánlás történt 15.000 téglára. Két telket is ajánlottak fel templomhelyül, több asztalos mester ajtó, ablakok és padok, mások úrasztali terítőt, Veréb Lajos bőrgyáros pedig harang készítését ajánlották föl. Isten vigye diadalra minél előbb törekvésüket.

A Hitvédelmi Szakosztály összejövelelén április 11—13 napjain dr. Révész Imre lelkipásztor tartott értékes előadást a Bibliáról, a Kollégium dísztermében igen nagy érdeklődés mellett. Előadásának a címe: „A Biblia és a modern gondolkodás“, „A Biblia és a római katholicizmus“, „A Biblia és a szekták“ volt.

Templomalapkö letétel. Április 1-én történt ünnepélyes keretek között a nagyrészt gyári munkásokból álló tíz éves *kistarcsai* református gyülekezet új templomának alapkö letétele. Az ígét ez alkalommal dr. Victor János budapesti theologiai tanár hirdette.

A komáromi református egyházmegye új gondnokának Nagy Sándor földbirtokosnak ünnepélyes beiktatása április 18-án fog végbemenni. A beiktatás rendkívüli közgyűlés keretében történik.

A nagyacsádi református gyülekezet jól sikerült szeretetvendégséget rendezett, amelyen a pápai theologia két tanára dr. Vass Vince és György Elemér is részt vett.

Nagy alapítvány külföldi theológusok számára Magyarországon. A Presbiteri világszövetség keleti ága budapesti konferenciájának előkészítő bizottsága kimondotta, hogy a konferencia rendezése céljából rendelkezésére bocsátott összegből fentmaradt 18,398 pengő pénzmaradványból a Presbiteri Világszövetség kötelékébe tartozó egyházak theológusainak, valamely hazai református theologiai akadémián való tanulásának lehetővé tételére alapítványt óhajt létesíteni.

Felhívás a debreceni Református Kollégium volt növendékeihez! Az egyesülésben hatalmas erő rejlik. Ez a régi igazság mindig új marad,

mert erejét soha semmi körülmény megdönteni nem tudja. Erre a régi igazságra hivatkoztunk, mikor a debreceni Kollégium összes volt diákjaiból egy hatalmas testületet, a *Debreceni Kollégium Volt Diákjainak Országos Szövetségét* akarjuk munkás életre hívni. A szövetség megalapításával kettős célt óhajtunk elérni. Egyfelől szorosabb testvéri érzést teremteni s azt minél bensőbbé fejleszteni, másfelől a Kollégiumunk, mint szellemi nevelőanyánk iránt érzett ragaszkodásunkat tettekben is kimutatni. Hozzávetőleges számítással körülbelül 5000-re tehető azoknak az életben levő egyéneknek a száma, akik a debreceni református Kollégium valamelyik intézetének a tanulói voltak. Ha ennek a számnak csak 20 vagy 25%-a iratkozik be a szövetség tagjává, máris olyan hatalmas testület jön létre, amelyet egyetlen hazai főiskola sem képes megteremteni. A szövetségnek tagja lehet a Kollégiumnak minden volt diákja, amennyiben a Kollégium valamelyik intézetének (akadémia, főgimnázium és tanítóképző intézet) legalább egy féléven át növendéke, hallgatója volt. Az évi rendszeres tagsági díj 2 pengő lesz, amennyiben ehhez az alakuló gyűlés hozzájárul. Tisztelettel kérünk tehát mindenkit, akiben az alma mater iránt való hála és a tanulótársak iránt való testvéri szeretet érzése él, hogy az alakuló gyűlésen való részvételét, vagy ha bármilyen okból azon részt nem vehetne, a szövetségbe tagul való belépését a debreceni református főgimnázium igazgatóságánál jelentse be. A magasztos cél érdekében minden érdekelt jelentkezését föltétlenül várjuk. Az alakulás programja: a) Május 5-én este 8 órakor ismerkedés. b) Május 6-án délelőtt 9 órakor isteni tisztelet a Nagytemplomban. c) Május 6-án délelőtt 1/2, 11 órakor alakuló közgyűlés a Kollégium udvarán. d) Május 6-án délután 1 órakor társasbéd. Részletesebb tájékoztatást minden vendég megérkezése alkalmával a pályaudvarokon kap. Debrecen, 1928 április havában. Testvéri szeretettel az előkészítő bizottság megbízásából: Karay Sándor, kollégiumi igazgató. Dr. Erdős Károly, lelkész-képző intézeti igazgató. S. Szabó József, főgimnáziumi igazgató. Dr. Veress István, tanítóképző intézeti igazgató.

Az Országos Református Tanáregyesület évi közgyűlését Budapesten május 29—30. napjain tartja. Ez alkalommal fog megalakulni az egyesület polgári iskolai szakosztálya.

A somorjai református egyház szép ünnepség keretében iktatta be egyhangúlag megválasztott lelkészét Parais Árpádot. A beiktatást, melyen Balogh Elemér dunáninnyi püspök is megjelent, Vargha Dezső lelkész végezte.

Az Országos Földbirtok Rendező Biróság hét éve működik, amely idő alatt 1 millió 100,000 kat. hold földet és 250,000 házhelyet osztott szét.

Hajdúszoboszlón iskolai ének és tornaverseny lesz "pünköszt másodnapján. A versenyen a szoboszlóiakon kívül részt vesz a vámospércsi, hajdúszováti, mikespércsi elemi iskolák ifjúsága is.

Az országos tanügyi kiállításon a derecskei református elemi iskola kiállított kézimunka és rajz anyagával miniszteri elismerő oklevelet nyert.

A derecskei vasárnapi iskola vetítőgépet vásárolt. Minden héten újabb és újabb filmeket mutatnak be az iskolába járó gyermekeknek.

Békésbányai egyházmegyei közgyűlés. F. é. március 29-én folyt le a tavaszi békésbányai egyházmegyei közgyűlés *Harsányi Pál esperes és Szabó Emil h. gondnok* elnöklése alatt. Március 28-án bizottsági ülés volt, amikor is bőven és részletesen foglalkoztak a tanügyi dolgokkal, különösen az egyházmegye területén folyó vallástanítással. A lelkészterkezet pedig a *református napi lap* kérdésével foglalkozott és a legerősebb agitációra szánta el magát a siker érdekében. A közgyűlés, előzőleg tartott templomi istentisztelet után, Harsányi esperes úr magasszárnyalású imádságával nyílt meg. Szomorú feladata volt az elhalálozott egyhm. gondnok, *dr. Szegedy Kálmán és Hegedűs Gyula* tanácsbíró emlékeztetének áldozása, akik érdemeikkel és egyházunk iránt való buzgó szolgálataikkal eltörölhetetlenül belevesték nevüket egyházmegyénk történetébe. Dr. Kiss László újonnan választott tanácsbíró eskütetele után a tárgysorozat sok pontjának letárgyalása következett. Az egyházak anyagi súlyos küzdelmeit nem soroljuk fel, mert ez országos jelenség. Örömmel adunk hírt, hogy a nagy küzdelmek között is vannak nagy akarások és elszánások. A csorvási egyház új temploma erősen épül, Gádoros most indul neki, Szeged új missziói központot létesített Újszegeden és most imaházat és lelkészlakot épít. Köröstarcsa emeletes iskolát épít, Gyula templomot renovál, új orgonát szerez és külterületi iskolát épít. Súlyos feladat az egyházmegyében a tanyai és szórványok iskolákban a vallás-és énektanítás. 123 tanyai iskola közül 76 iskolában eléggé elhanyagolt a vallástanítás! Még nehezebb a szórványok helyzete. Ezt a súlyos kérdést az egyházmegye a maga erejéből nem tudja megoldani, itt okvetlenül a *közalap* terhére kell kiegészítő lelkészi állásokat szervezni. Nagyon tartalmas és emberi erőt szinte meghaladó munkásságról számol be az esperesi jelentés, mely Harsányi Pál esperes munkájának rövidre fogott képét festi meg. Birósági ügy is akadt. Ezeknek jórésze mindig olyan természetű, hogy vagy jobb belátással, vagy méltányossággal könnyen elintézhető volna. A közgyűlés az előadók gondos referádái folytán egy nap alatt lezajlott.

Egyházaink hitelkérdése a megoldás útján.

Evangéliumi egyházaink egyre jobban érzik a gazdasági állapotoknak rendkívül súlyos voltát. Egyházaink másfél évtized óta nem eszközölhették a szükséges gazdasági és főként kulturális beruházásokat, minek hátrányait szomorúan kell nap-nap után éreznünk. Évek hosszú sora óta csak panasz és keserűség szavát halljuk. Most végre örömmel számolhatunk be egy olyan eseményről, amely evangéliumi egyházaink hiteligényeinek kielégítése terén valósággal új korszakot nyit meg. A ref. és ág. h. ev. egyház több vezérférfiának közreműködésével *Protestáns Központi Hiteliroda* nyílt meg, mely az összes hazai hiteleknel jóval kedvezőbb amerikai kölcsön révén protestáns egyházaink kölcsönigényeinek teljes, méltányos és legolcsóbb kielégítésére vállalkozik. Az adatok összegyűjtését

most kezdte meg a Protestáns Központi Hiteliroda, mely Budapesten IV., Ferenciek-tere 3. sz., I. em. 1. szám alatt működik. Most küldte szét a kölcsönre vonatkozó ismertető prospektusát. A magunk részéről is felhívjuk egyházaink figyelmét erre a kiváló lehetőségre. Egyházainknak olesó beruházási kölcsönrel való ellátása fegyver ahhoz a küzdelemhez, amelyben evangéliumi egyházainknak nem szabad elbukniok.

A Kossuth uccai paróchlialis kör református nőegyesülete jól sikerült összejövetelt tartott április 11-én d. u. 5 órakor a DEMKE disztermében. Mezey Béla vt lelkész imádsága után bibliát magyarázott Magyar Bertalan segédlelkész. Madar Zoltán segédlelkész a föltámadásról olvasott fel, Kubinyi Klárka pedig szavalt.

A kaposvári reformátusok megkezdték gyülekezeti házuk felépítését.

Torna és énekverseny rendeznek a derecskei körzethez tartozó elemi iskolák június hónapban Derecskén. Biharvármegyében ez lesz az első ilyen verseny.

A fasori református gyülekezet lelkipásztorát Szabó Imrét, beiktatásának ötödik évfordulóján diszes, selyem palásttal ajándékozta meg.

Második református nagygyűlés. A Hit és Szolgálat Mozgalma folyó évi június 2—3-án — pünkösdi utáni szombaton és vasárnap — óhajtja megrendezni a második református nagygyűlést, melynek főtárgya: Egyházi és nemzeti életünk újjászületése.

A csapókereti református elemi iskola Vöröskeresztes csoportja szépen sikerült Vöröskereszt-ünnepélyt tartott április 1-én délután. A Himnusz elénekzése után több kis színdarabot adtak elő a növendékek igen nagy tetszés mellett. Az ifjúsági ünnepség megrendezésében Kulcsár Ferenc, Kovács Kálmán tanítók, valamint Törő Kató, Sággy Mária tanítónők fáradoztak nagy buzgósággal.

Egyházaink-hitelügye a megoldásfelé közeledik. Az evangéliumi egyházaink beruházási hitel-igényeire idított mozgalom sikeréről már beszámoltunk. Ennek az akciónak fontosságát senki előtt sem kell hangoztatni, aki tudja, hogy egyházaink e tekintetben milyen sanyarú helyzetben vannak. Épen ezért örvendetes, hogy az amerikai kedvező kölcsönajánlatra egyházaink sietnek igényeiket bejelenteni. A hitelakciót lebonyolító Protestáns Központi Hiteliroda (Budapest IV. Ferenciek-tere 3. I. emelet 1 szám.) már két hete áll az egyházak rendelkezésére. Az igénylések első tíz napjának számszerűen nagyon szép eredménye már nagy lépés a teljes siker felé, azonban számos egyház igénylése hiányzik. Ezúton is figyelembe ajánljuk, hogy az ünnep utáni hét végéig feltétlen szükséges, az igénylések beküldése, vagy, hogy legalább a későbbi beküldés határidejét közöljék a Hitelirodával, mert ez a feltételek még kedvezőbbé tételére nyújt módot.

A Zillzi lelkészi állásra egyhangú meghívás útján Kövér Pál kondódi lelkészt választották meg.

A mezőcsáti Kálvin Szövetség szeretetvendégségén Molnár Mária ismert nevű misszionáriusnő vállalkozásának segélyezésére 50 pengő gyűlt össze.

A templomegyesület irodalmi szakosztálya április hó folyamán szakosztályi ülést tart, melyen dr. Ecsedi István egyetemi m. tanár fog előadást tartani „Palesztina lakói és azok élete” címmel.

Az újlétai református lelkészi állásra Nagy Márton berettyóújfalui hitoktató-lelkész választatott meg. Isten áldása legyen a gyülekezeten és az új pásztoron egyaránt.

Az árpádtéri református templom óralapjai elromlottak és azok kicserélése vált szüségessé. A városi Tanács intézkedett az óralapok kicserélése felöl s a munkálatra 680 pengőt szavazott meg.

Uj ifjúsági munkák Alsónémedin is megindult a református ifjúsági munka, a tanító vezetésével. Pesterzsébeten és a Józsefvárosban a serdülő fiúk között szervezte meg az országos központ a munkát. A kúnszentmiklósi egyesület is csatlakozott a központhoz. Az itteni leánymunka nagyszűrűen kiépült a fiú munkával párhuzamosan az Ébresztőben közölt minta program alapján. A putnoki egyesület tagjai elhatározták, hogy a nyáron elvállalják néhány hold búzának a learatását, hogy így szerezzenek pénzt az egyesületi munka céljaira. Az ondi ifjak pedig meglátogatták a megyeszóli református ifjúságot és szép vallásosestély keretében ismertették az ifjúság közti munka fontosságát.

A Kisujszállási Keresztyén Ifjúsági Egyesület házépítését határozta el 20.000 pengő költséggel. Ez lesz a vidéken az első külön e célra épített ifjúsági egyesületi ház. Ez idő szerint ugyanis csak a balassagyarmati és mezőtúri gyülekezeteknek van átalakított házuk. Március 25-én Kisujszálláson a város vezető hölgyei és urai tartottak lelkes gyűlést dr. Scholtz Oszkár, Dobos Károly és Töltéssy Zoltán, a központi kiküldöttek részvételével, mely értekezlet nagy lelkesedéssel tette magáévá a ház-építés ügyét. A rákospalotai egyesület is hasonló gyűjtő akciót csinál.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:
Dr. KUN BÉLA.

Postatakarékpénztári csekkszám 143,916.

Pályázat.

A hódmezővásárhelyi újtemplomi lelkészhez káplán kerestetik.

Fizetése: havi 80 pengő, (utólag) lakás és teljes ellátás, mosással.

Kötelessége: az összes lelkészi szolgálatok végzése. Állás azonnal elfoglalandó.

Ajánlkozást a következő címre kérek:

Hódmezővásárhely, János-tér 3.

Gyórfy József,
református lelkész.

KUN JÓZSEF késműves és műköszörús Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

**MAGYAR ORSZÁGOS KÖZPONTI
TAKARÉKPÉNZTÁR
DEBRECENI FIÓKJA**

Piac ucca 59. ++ Telefonszám: 21 és 101
Sürgőnycím: MOKTÁR
Alapított: 1872-ben

A szakértő biztonságával vásárolhat mindenki

Kardos László

vászon-, fehéreneműek és kelengye üzletében
Debrecen, Kossuth-u. 9. Alapítva 1831. évben.

Legnagyobb vászonüzlet!

Jó minőség! Szabott árak! Nagy választék!

Schuller Sámuel

szobafestő, mázoló és tapétázó mester
Debrecen, Simonffy u. 25. Telefon 806.

Templomfestést vállal.

Költségvetés díjtalan.

Szép és jó munkáért ezüst éremmel kitüntetve.

**ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR
DEBRECENBEN**

FERENC JÓZSEF-ÚT 16. SZÁM

**A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank
leányintézete**

Részvénytőke: 1.000.000.- pengő

Alapítási év: 1872

Foglalkozik a banküzlet minden ágával
Tárházába raktározott árúkra lombardhitelt ad
Ajánlja téglagyára elsőrendű gyártmányait

SZÁNTÓ JÓZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég

Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsezerűbb ajándék lelkesz urak részére a palást.

FREE MAGYAR REFORMED CHURCH
REV. GEO. E. BORSY-KERÉKES
709 MULBERRY ST.

1926 szept. 20.
AMERIKA.

Szántó József úrnak Hódmezővásárhely, Hungary.

Igen tisztelt Uram!

Július hónap végén vettem ugyan szíves válaszát, de nyári nagy elfoglaltságom miatt egészen megfeledkeztem az ügyről, holott a papi felszerelésre bizony sürgős szükségem van.

Új templomot építtetek és pedig Amerikában az első olyan magyar református templomot, mely az utolsó szögig magyar pénzen és magyar munkával épül. Ennek felszentelése október 31-én lesz nagy ünnepség keretében s szeretném azt külsőségekben is ékessé tenni, mindenképp fölött egy szép ornátussal, melyet ezennel megrendelek önét. Figyelmebe ajánlom, hogy nálam a szentelés napján igen sok pap fordul meg s kifogástalan szép munkája önnek is érdeke.

Szükségem van palástra, tógára, süvegére, övre és egy pantallóra, a tógához, szóval a teljes felszerelésre.

Külön kikötésem, hogy a tóga és a pantalló is a legkönnyebb anyagból készüljön. Itt minden templom fűtve van s nehéz ruha kibírhatalan volna. Itt mellékelem a méreteket.

E levéllel egyidejűleg postára tettem 30 dollár előleget. Mindenképpen szeretném, ha tökéletesen meglehetnék elégedve munkájával, jó nevét öregbíthetném.

Nekünk itt a magyar papi ruha nemcsak egy ruhát jelent, hanem egy darabot Magyarországból.

Jölesett olvasnom, hogy Baltazár püspök úr s nt. Baja Mihály számára készült anyagot szánta nekem is. Mindkettőjük-höz kellemes emlékek fűznek. A püspök úrnak egyidőben magántitkára voltam. Nt. Bajának pedig utódja vagyok Mckeesporton.

Kérem minden lehető elkövetni arra, hogy a ruha október 30-ra itt legyen. Ez Önnek is érdeke, nekem pedig a későbbi érkezés 50% veszteséget jelent.

Abban a biztos tudatban, hogy kívánalmainknak pontosan eleget tesz, vagyok teljes tisztelettel

BORSI-KERÉKES GYÖRGY,
református lelkesz.

Lelkesz és Tanító urak!

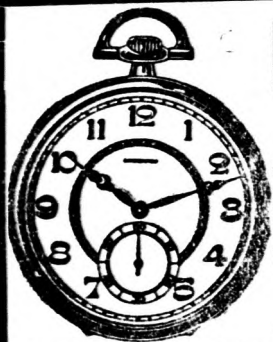
Tekintettel a mai nehéz anyagi viszonyokra,
az eddigi 6 havi hitel helyett

12 havi részletfizetés mellett
készíték

papi és polgári öltönyöket, palástokat,
női szabóságomban kosztümöket, felöltöket és
mindennemű női ruhákat a legizlésebb kivitelben,
jutányos árak mellett.

TEGDES JÁNOS

női és férfiszabó Debrecen, Péterfia-u. 42. sz.

Debreczeni István

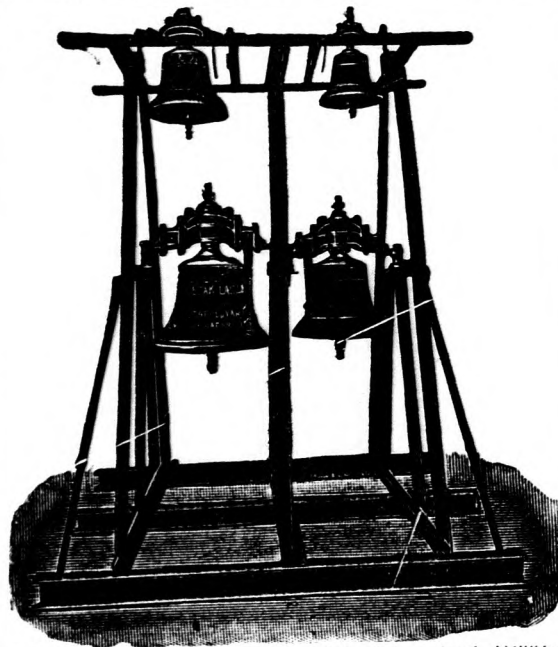
órásmeister
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Speciális órák javítása
Mindennemű órák
raktára.

Az 1926. évi debreceni
iparkiallításán díszoklevéllel, a budapesti
és székesfehérvári orsz. kiállításon arany-
éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang-ércöntőde, harangfelszerelés és haranglábgyár
BUDAPEST, VI, FRANGEPÁN-UTCA 77. SZ.
(Saját házában). A nyugati pályaudvartól induló BUR vasúti „ÓR-
HÁZ” megállóhely A) B) C) J) kocsikkal. Telefon: Lipót 913-53.

Az 1900. évi párisi világ, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon
aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton a m. kir.
kormány által díszoklevéllel, az 1927. évi budapesti, székesfehérvári
és szentesi kiállításon a nagy aranyéremmel kitüntetve. — Számos
egyházi elismerőlevél.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

*

Kitűnő tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.

Telefon 6. és 15-48.

„Méliusz”

könyv-, zenemű-, papír- és írószerkereskedés
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.
Telefon: 2-70.

Református ifjúság konfirmációi ajándékául

kiválóan alkalmas

Dr. Erdős Károly: Az én vallásom

című izléses kiállítású könyvecskéje, mely tartalmá-
nál és beosztásánál fogva legnagyobb öröme
szolgál minden református ifjúnak és felnőtt egy-
háztagnak.

E könyvecske kemény, aranyozott felírással el-
látott kötésben 56 filléres áron kerül for-
galomba, hogy mindenki részére megvásárol-
ható legyen.

Tartalomjegyzéke:

A konfirmált református egyháztag imádsága.
Fohászok: A hét minden napjára reggeli és estéli
imák. Templomba menetelkor és kijövetkor. Úr-
vacsora vételekor. Adventkor, Karácsonykor, Virág-
vasárnap, Nagypénteken, Húsvétkor, Áldozócsütörtö-
kön, Pünkösztkor, Reformáció emléknapján, Újévkor,
Ó-év utolsó napján, Úri imádság, Apostoli hitvallás,
Tíz parancsolat, A szentírásból. Mi a reformáció?
Református hit és jellem. A kálvini reformáció ha-
tása hazánkra. Református egyházunk mai helyzete...

Dr. Erdős Károly egy igen értékes és közhasznú
kis könyvecskét adott ki „AZ ÉN VALLÁSOM”
cím alatt. Elsősorban a konfirmált ifjaknak,
de általában minden felnőtt egyháztagnak a
legmelegebben ajánlom „Dr. RÉVÉSZ KÁL-
MÁN püspök 335-1922. sz. körleveléből”:

„Tanulhatunk belőle mindnyájan. Minden
sora gondos kidolgozásra vall” DUNÁNTÚLI
PROTESTÁNS LAP.

Tartalma igazán nagyon gazdag. Röviden
azt kell mondanunk, hogy: valóságos encyclo-
paediája mindazon tudnivalóknak, amelyeknek
állandóan ott kell lenniök a református ember tu-
datának előterében „KÁLVINISTA SZEMLE”.

Komoly, nyugodt hangú kis kalauz, amely
református felekezeti felfogásunkat a szélesebb
körű közönség szellemi nivójához alkalmazko-
dóan, közérthetően, megbízhatóan tolmácsolja
„SÁROSPATAKI REFORMÁTUS LAPOK”.

Dr. Erdős Károly: Fohászok „Az én vallá-
som” című könyvből. Ára füzve 12-—fillér.